

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

**VPLIV VSTOPA PODJETJA GEN-I NA TRG ZEMELJSKEGA PLINA ZA
GOSPODINJSTVA V SLOVENIJI**

Ljubljana, junij 2016

BOŠTJAN MOČNIK

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Boštjan Močnik, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Vpliv vstopa podjetja Gen-I na trg zemeljskega plina za gospodinjstva v Sloveniji, pripravljene v sodelovanju s svetovalcem doc. dr. Matejem Švigljem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne 21. 6. 2016

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD	1
1 ZAKONODAJA NA TRGU Z ZEMELJSKIM PLINOM	2
1.1 Energetski zakon	2
1.2 Direktiva o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom	3
1.3 Uredba o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom	4
1.4 Uredba o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina	5
1.5 Uredba o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev	6
2 UDELEŽENCI NA TRGU PLINA ZA GOSPODINJSTVA	6
2.1 Viri zemeljskega plina	7
2.2 Gospodinjski in poslovni odjemalci	9
2.3 Agencija za energijo	10
2.4 Sistemski operater prenosnega omrežja	10
2.5 Sistemski operater distribucijskega omrežja	11
3 PODJETJE GEN-I, D. O. O.	11
3.1 Poslanstvo, vizija, vrednote	13
3.2 Lastniška struktura	13
3.3 Glavne dejavnosti	14
3.4 Blagovna znamka Poceni plin	14
3.5 Portal Moj Gen-I	14
4 KONKURENCA NA TRGU PLINA ZA GOSPODINJSTVA	15
4.1 Tržni deleži	15
4.2 Cene zemeljskega plina	17
4.3 Struktura končne cene zemeljskega plina	21
4.4 Zamenjava dobavitelja	23
4.5 Kazalnik koncentracije maloprodajnega trga	24
SKLEP	24
LITERATURA IN VIRI	26

KAZALO TABEL

Tabela 1: Tuji viri zemeljskega plina za Slovenijo 2010–2014.....	7
Tabela 2: Slovenski uvozniki zemeljskega plina 2010–2014.....	8
Tabela 3: Redne cene Gen-I za plin v EUR/Sm ³ brez DDV 2012–2014.....	18
Tabela 4: Akcijske cene Gen-I za plin 2012–2014.....	18
Tabela 5: Redne cene Energetike Ljubljana za plin v EUR/Sm ³ brez DDV 2010–2014.....	18
Tabela 6: Akcijske cene Energetike Ljubljana za plin 2010–2014.....	19
Tabela 7: Redne cene Domplana za plin v EUR/Sm ³ brez DDV 2010–2014.....	20
Tabela 8: Redne cene Enosa za plin v EUR/Sm ³ brez DDV 2010–2014.....	20
Tabela 9: Postavke za zemeljski plin brez cen za dobavo 2010–2014.....	22
Tabela 10: Kazalnik koncentracije maloprodajnega trga plina 2010–2014.....	24

KAZALO SLIK

Slika 1: Letna proizvodnja zemeljskega plina v Sloveniji 2010–2014.....	8
Slika 2: Odjemalci in poraba zemeljskega plina v Sloveniji 2010–2014.....	9
Slika 3: Ključni podatki podjetja Gen-I 2010–2014.....	12
Slika 4: Ključni podatki skupine Gen-I 2010–2014.....	12
Slika 5: Lastništvo podjetja Gen-I leta 2014.....	13
Slika 6: Hčerinske družbe in podružnica podjetja Gen-I leta 2014.....	14
Slika 7: Tržni deleži dobaviteljev na distribucijskih sistemih leta 2012.....	16
Slika 8: Tržni deleži dobaviteljev na distribucijskih sistemih leta 2013.....	16
Slika 9: Tržni deleži dobaviteljev na distribucijskih sistemih leta 2014.....	17
Slika 10: Cene zemeljskega plina v EUR/Sm ³ brez DDV 2010–2014.....	21
Slika 11: Število zamenjav dobaviteljev zemeljskega plina 2010–2014.....	24

UVOD

Podjetje Gen-I, d. o. o. (v nadaljevanju Gen-I) je leta 2009 vstopilo na trg električne energije, na trg zemeljskega plina pa tri leta pozneje. Junija 2012 so napovedali dobavo plina podjetjem, septembra 2012 pa še gospodinjstvom. V podjetju so verjeli v uspeh prodaje plina, saj so gospodinjstvom ponudili konkurenčne cene. Drugi dobavitelji plina so imeli namreč višje cene od povprečja Evropske unije (v nadaljevanju EU) (Šimac, 2012, str. 9).

Dražji zemeljski plin so do prihoda podjetja Gen-I na slovenski trg imela le gospodinjstva na Švedskem, Portugalskem in Danskem. Ker je Gen-I ponudil nižje cene plina, so poznavalci razmer upravičeno pričakovali, da je to konec udobja za druge slovenske dobavitelje plina, ki so imeli primerljive cene plina. Prav zaradi tega je v preteklosti malo gospodinjstev zamenjalo dobavitelja plina (Bratanič, 2012, str. 1 in 3).

Pred letom 2012 je bilo torej zanemarljivo število zamenjav dobavitelja zemeljskega plina za gospodinjstva. To se je spremenilo z vstopom podjetja Gen-I na trg, saj je bilo še istega leta narejeno rekordno zamenjav. To število se je nato zmanjšalo, a je bilo še veliko v primerjavi pred letom 2012 (Informacija.asp?id informacija=1078&id meta type=30&type informacij=#zp zam, 2013).

Večina gospodinjstev je leta 2012 za novega dobavitelja zemeljskega plina izbrala podjetje Gen-I, d. o. o., ki je s tem postavilo evropski in svetovni rekord v osvojitvi tržnega deleža v kratkem času. V dveh tednih so namreč pridobili 10 odstotkov trga. Pred tem je za fenomen v osvojitvi trga v kratkem času veljalo irsko podjetje Bord Gais, ki je v mesecu dni po vstopu na trg zemeljskega plina na Irskem dobilo 5 odstotkov trga (333, 2013).

V zaključni strokovni nalogi obravnavam slovenski trg zemeljskega plina za gospodinjstva med letoma 2010 in 2014, torej dve leti pred vstopom in dve leti po vstopu podjetja Gen-I, d. o. o., na trg. Namen moje raziskave je s pomočjo literature in virov proučiti energetska zakonodaja, glavne udeležence na trgu, podjetje Gen-I in njegovo konkurenco. Cilj zaključne strokovne naloge je potrditi ali ovreči postavljeno hipotezo, da so dobavitelji zemeljskega plina, ki so imeli do prihoda podjetja Gen-I na trg najvišje cene plina, izgubili največ gospodinjskih odjemalcev, da so manjši dobavitelji propadli, opustili ponudbo plina ali pa so se združili z večjimi dobavitelji ter da se cene plina po letu 2012 niso drastično spremenile. S svojimi ugotovitvami in ugotovitvami drugih strokovnjakov prispevam k boljšemu in lažjemu razumevanju slovenskega trga zemeljskega plina za gospodinjstva.

Zaključna strokovna naloga je sestavljena iz štirih poglavij in pripadajočih podpoglavij. V uvodu predstavim problematiko in opredelim raziskavo. V prvem poglavju govorim o zakonodaji na področju trga z zemeljskim plinom, v drugem predstavim glavne udeležence na trgu zemeljskega plina za gospodinjstva v Sloveniji, v tretjem predstavim podjetje Gen-I, d. o. o., v četrtem govorim o konkurenci na trgu zemeljskega plina za gospodinjstva v Sloveniji. V sklepu so ugotovitve, do katerih sem prišel z raziskovanjem problematike.

1 ZAKONODAJA NA TRGU Z ZEMELJSKIM PLINOM

Zakonodaja, ki ureja ta trg, je obsežna in zajema tako slovensko kot evropsko zakonodajo. Med pomembnejšimi dokumenti so Energetski zakon (EZ-1), Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES, Uredba (EU) št. 994/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Direktive Sveta 2004/67/ES, Uredba (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005 ter Uredba (ES) št. 713/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev (Zakonodaja, 2015a).

1.1 Energetski zakon

Ta zakon, ki je začel veljati 22. marca 2014, ureja pravni vidik delovanja energetskega trga v Sloveniji. Zakonodajalec, to je Državni zbor Republike Slovenije, je v skladu s pravnim redom EU v Energetski zakon (v nadaljevanju EZ-1) vnesel nekaj evropskih predpisov, ki jih opišem v nadaljevanju zaključne strokovne naloge, poglavitni namen EZ-1 pa je upoštevanje trajnostnega razvoja in zagotavljanje konkurenčne, varne, zanesljive in dostopne oskrbe z energijo in energetskimi storitvami (Energetski zakon (EZ-1). *Uradni list RS*, št. 17/2014).

V EZ-1 je več ciljev zakona, tu pa so le najpomembnejši (Energetski zakon (EZ-1). *Uradni list RS*, št. 17/2014):

- učinkovita raba energije,
- zmanjšanje rabe energije,
- zagotavljanje energetskih storitev,
- zagotavljanje socialne kohezivnosti,
- varstvo potrošnikov.

Za učinkovito delovanje energetskega trga so ključnega pomena temeljna načela. To so načelo prioritete, ki pred zagotavljanje novih zmogljivosti za oskrbo z energijo postavlja povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje rabe energije, načelo stroškovne učinkovitosti, ki stremi k nizkim neposrednim stroškom za potrebne energetske ukrepe in nizkim zunanjim stroškom glede na dosežene rezultate pristojnih organov, načelo enakega obravnavanja, ki zagotavlja enakopravnost vseh udeležencev v postopkih na energetskem trgu, načelo preglednosti, ki narekuje transparentnost vodenja postopkov in sprejemanja odločitev, načelo okoljske trajnosti, ki pri sprejemanju energetskih načrtov predvideva čim nižje negativne učinke na okolje ter druga načela (Energetski zakon (EZ-1). *Uradni list RS*, št. 17/2014).

Del EZ-1 je namenjen le zemeljskemu plinu, skupaj 124 členov tega dela zakona, ki je namenjen podjetjem in odjemalcev, pa opredeljuje (Energetski zakon (EZ-1). *Uradni list RS*, št. 17/2014):

- splošne določbe,
- prenos, skladiščenje in utekočinjen zemeljski plin,
- distribucijo,
- ločevanje in preglednost računovodskih izkazov,
- dostop do sistema,
- druge določbe.

1.2 Direktiva o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom

Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES temelji na svobodni izbiri dobaviteljev zemeljskega plina in svobodni dobavi plina ter stremi k zagotovitvi enakih konkurenčnih pogojev za vse udeležence na trgu. Ena od osnovnih zahtev te direktive, ki med drugim določa skupne minimalne standarde trga, je spoštovanje obveznosti javnih storitev, kot so skupno varstvo, zanesljivost oskrbe in varstvo okolja, glavni cilji direktive pa so nadaljnji razvoj skupnega evropskega trga z zemeljskim plinom, široka ponudba plina in zagotovitev skupnih pravil. Ta pravila so (Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES. *Uradni list EU*, št. 2009/73/ES):

- pravila za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina,
- pravila za organizacijo in delovanje trga z zemeljskim plinom,
- pravila za dostop do trga z zemeljskim plinom,
- pravila za merila in postopke izdaje dovoljenj za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina,
- pravila za obratovanje sistemov zemeljskega plina.

Na podlagi te direktive morajo države članice EU stremeti k oblikovanju konkurenčnega, zanesljivega, nediskriminatornega in trajnostnega trga z zemeljskim plinom, končnim odjemalcem, predvsem ranljivim skupinam, pa morajo zagotoviti visoko raven zaščite glede pogodbenih pogojev in drugih informacij ter glede reševanja sporov. Poleg tega morajo države članice EU oblikovati nacionalne energetske akcijske načrte in skupne kontaktne točke z vsemi potrebnimi informacijami za potrošnike ter spodbujati druga drugo k široki solidarnosti ob morebitnih večjih motnjah pri dobavi zemeljskega plina (Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES. *Uradni list EU*, št. 2009/73/ES).

Države članice EU morajo na podlagi te direktive zagotoviti upravičenim odjemalcem zemeljskega plina visoko raven varstva. V ta okvir sodijo pravica do poštene pogodbe z

dobaviteljem zemeljskega plina, obveščanje o spremembah pogodbenih pogojev, informacije o cenah in porabi zemeljskega plina, možnost izbire načina plačevanja, brezplačna zamenjava dobavitelja, zaključni račun po zamenjavi dobavitelja in drugo. Zamenjava dobavitelja zemeljskega plina mora biti preprosta in ob spoštovanju pogodbenih pogojev mora pristojni operater zamenjati dobavitelja v roku 3 tednov (Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES. *Uradni list EU*, št. 2009/73/ES).

1.3 Uredba o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom

Evropski parlament in Svet Evropske unije sta Uredbo (EU) št. 994/2010 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom sprejela 20. oktobra 2010 in z njo razveljavila Direktivo Sveta 2004/67/ES zaradi številnih novih dejstev in spremenjenih razmer, ki so se v letih pred tem pojavila in vplivala na skupen evropski trg zemeljskega plina. V zadnjih 10 letih se je močno povečala odvisnost EU od uvoza zemeljskega plina iz tujine, saj se je domača proizvodnja zmanjšala, poraba se je povečala, uvoz zemeljskega plina pa je tudi poskočil. EU sicer uporablja zemeljski plin predvsem za proizvodnjo elektrike, ogrevanje in gorivo v prometu, ta energent, ki predstavlja kar četrtino skupne evropske osnovne oskrbe z energijo, pa je postal vse bolj nepogrešljiv tudi v industriji (Uredba (EU) št. 994/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Direktive Sveta 2004/67/ES. *Uradni list EU*, št. 994/2010).

Uredba o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom, ki je zavezujoča za vse države članice EU, uvaja v skupen evropski pravni red določbe za zanesljivo oskrbo z zemeljskim plinom. Med pomembnejšimi določbami je predvsem pregleden mehanizem solidarnosti med državami članicami EU, uredba pa predvideva še (Uredba (EU) št. 994/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Direktive Sveta 2004/67/ES. *Uradni list EU*, št. 994/2010):

- koordinacijsko skupino za plin,
- oceno tveganja,
- odgovornost za zanesljivost oskrbe s plinom,
- infrastrukturni standard,
- standard oskrbe,
- preventivni načrt ukrepov za izredne razmere,
- izmenjavo podatkov,
- drugo.

Za zanesljivo oskrbo z zemeljskim plinom so ključnega pomena tudi tržni in netržni ukrepi. Med tržnimi so najpomembnejši povečana prilagodljivost proizvodnje in uvoza, uporaba dolgoročnih in kratkoročnih pogodb, uporaba prekinljivih pogodb, prostovoljno zmanjšanje stalne obremenitve in večja učinkovitost, med netržnimi pa so najpomembnejši ukrepi uporaba

strateških zalog plina, predpisano praznjenje skladišč, predpisana uporaba prekinljivih pogodb in predpisano zmanjšanje stalne obremenitve (Uredba (EU) št. 994/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Direktive Sveta 2004/67/ES. *Uradni list EU*, št. 994/2010).

1.4 Uredba o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina

Uredba (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005 po zagotovilih evropskega zakonodajalca prispeva k učinkovitemu skupnemu trgu zemeljskega plina s konkurenčnimi cenami, z visokimi standardi storitev, zanesljivo oskrbo in s trajnostjo. Njeni trije glavni nameni so določitev nediskriminatornih pravil o pogojih za dostop do prenosnih sistemov zemeljskega plina in do obratov utekočinjenega zemeljskega plina in skladišč ter zagotovitev dostopa do omrežja za čezmejno izmenjavo zemeljskega plina. Ob tem ne smemo zanemariti določitev skupnih načel za tarife za dostop do omrežja, za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti, zahtev po preglednosti ter skupnih pravil za izravnavo in obračun odstopanj (Uredba (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005. *Uradni list EU*, št. 715/2009).

S to uredbo sta Evropski parlament in Svet predvidela ustanovitev Evropske mreže operaterjev prenosnih sistemov za plin (v nadaljevanju ENTSO za plin). Ta naj bi predvsem okrepila skupen trg zemeljskega plina, saj prek nje sodelujejo vsi operaterji prenosnih omrežij v EU. Najpomembnejše naloge ENTSO za plin pa so (Uredba (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005. *Uradni list EU*, št. 715/2009):

- oblikovanje, spremljanje in analiziranje izvajanja kodeksov omrežij,
- sprejetje skupnih instrumentov za upravljanje omrežij,
- sprejetje nezavezujočega 10-letnega razvojnega načrta omrežja EU,
- sprejetje priporočila za usklajevanje tehničnega sodelovanja med operaterji prenosnih sistemov EU in tretjih držav,
- sprejetje zimske in poletne napovedi glede ponudbe.

Za enakovreden dostop do prenosnih omrežij za zemeljski plin morajo vsi udeleženci na trgu zemeljskega plina imeti enake informacije o ponudbi in povpraševanju, zmogljivosti omrežja, pretoku in vzdrževanju, izravnavi in razpoložljivosti ter uporabi skladišč. Pomembne pa so tudi smernice, ki jih prinaša ta uredba v eni od svojih prilog. Med njimi so: storitve za dostop tretjih strani; načela mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti in postopki upravljanja prezasedenosti ter njihova uporaba pri pogodbeni prezasedenosti; opredelitev tehničnih informacij in vseh točk preglednosti (Uredba (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o

pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005. *Uradni list EU*, št. 715/2009).

1.5 Uredba o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetske regulatorjev

Uredbo (ES) št. 713/2009 sta Evropski parlament in Svet sprejela 13. julija 2009, ker se je na energetskem trgu EU pojavila potreba po bolj učinkoviti in homogeni regulaciji skupnega trga električne energije in zemeljskega plina. Pred tem je v EU delovala Skupina evropskih regulatorjev za električno energijo in plin, ki je kot neodvisna svetovalna skupina skrbela za posvetovanja, usklajevanja in sodelovanja med regulatorji držav članic EU in Evropsko komisijo (Uredba (ES) št. 713/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetske regulatorjev. *Uradni list EU*, št. 713/2009).

Agencija za sodelovanje energetske regulatorjev je neodvisna od proizvajalcev električne energije in zemeljskega plina, operaterjev prenosnih in distribucijskih sistemov ter potrošnikov. Njena glavna vloga je pomoč nacionalnim regulatorjem držav članic EU pri regulaciji trga ter usklajevanje njihovega ukrepanja. Agencija za sodelovanje energetske regulatorjev izdaja mnenja in priporočila za operaterje prenosnih sistemov, regulativne organe, Evropski parlament, Svet in Evropsko komisijo, sprejema odločitve v posebnih zadevah, njene naloge pa so (Uredba (ES) št. 713/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetske regulatorjev. *Uradni list EU*, št. 713/2009):

- splošne (podajanje mnenj in priporočil o vprašanih, ki se nanašajo na namen, za katerega je bila Agencija za sodelovanje energetske regulatorjev ustanovljena),
- glede sodelovanja operaterjev prenosnih sistemov,
- v zvezi z nacionalnimi regulativnimi organi,
- glede pogojev dostopa do čezmejne infrastrukture in njene zanesljivosti,
- druge (podajanje mnenj o odločitvah nacionalnih regulatorjev glede certifikacije),
- posvetovanja in preglednost,
- spremljanje in poročanje o sektorju električne energije in zemeljskega plina.

2 UDELEŽENCI NA TRGU PLINA ZA GOSPODINJSTVA

Oskrba z zemeljskim plinom se je v Sloveniji začela leta 1978, ko ga je le leto dni po začetku gradnje prve plinovodne infrastrukture pri nas začela uporabljati tovarna papirja Paloma, d. d. v Sladkem Vrhu. Po tej revolucionarni energetski potezi se je istega leta na zemeljski plin, ki je prihajal iz Rusije, priključilo še 20 drugih industrijskih odjemalcev. Nato se je slovensko plinovodno omrežje dograjevalo in širilo na različne konce države, iz tujine pa smo dobili vse več zemeljskega plina. Tega so na začetku 90. let prejšnjega stoletja začela uporabljati tudi gospodinjstva (Zemeljski plin, 2015b).

2.1 Viri zemeljskega plina

Slovenija je odvisna od uvoza zemeljskega plina, saj ga sama proizvede zanemarljive količine. Zaradi vse večje porabe tega energenta smo se leta 1992 začeli poleg plina iz Rusije oskrbovati še s plinom iz Alžirije, leta 2001 pa tudi iz Avstrije. Že pred tem smo v Avstriji in na Hrvaškem najeli skladišča zemeljskega plina. Z različnimi viri plina se je v Sloveniji močno povečala zanesljivost oskrbe z zemeljskim plinom (Zgodovina, 2015).

V preteklih letih smo največ plina uvozili iz Rusije, kot je razvidno iz Tabele 1, pa je bilo leta 2014 prvič največ plina uvoženega iz Avstrije. Zanimiv je tudi podatek, da v zadnjih letih iz Alžirije nismo uvozili niti kubičnega metra zemeljskega plina, glede na to, da je bila ta severnoafriška država v preteklih letih naša druga največja uvoznica plina. Leta 2014 se je med uvozniki plina v Slovenijo prvič pojavila Madžarska, ki je sicer s skromno količino takoj postala naša tretja največja uvoznica zemeljskega plina. Iz Tabele 1 je tudi razvidno, da se je skupen uvoz plina v zadnjih petih letih povečeval, izjema je le leto 2013, ko smo uvozili manj plina, kot leto pred tem, a smo to leta 2014 nadomestili (Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2014).

Tabela 1: Tuji viri zemeljskega plina za Slovenijo 2010–2014

Država	2010	2011	2012	2013	2014
Avstrija (v GWh)	1.764	2.339	3.961	3.474	7.049
Rusija (v GWh)	4.855	5.031	4.731	5.722	4.246
Madžarska (v GWh)	0	0	0	0	144
Italija (v GWh)	492	734	773	559	24
Hrvaška (v GWh)	11	10	10	9	7
Alžirija (v GWh)	2.946	2.427	1.840	0	0
Drugo (v GWh)	112	12	10	0	0
Skupaj (v GWh)	10.180	10.553	11.325	9.764	11.470

Legenda: GWh=gigavatna ura

Vir: Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2014.

Največji uvoznik med slovenskimi uvozniki zemeljskega plina je že ves čas podjetje Geoplin, d. o. o., ki je sicer v zadnjih petih letih, kot je razvidno iz Tabele 2, zmanjševalo količino uvoza. Med pomembnimi uvozniki zemeljskega plina sta bila v zadnjih petih letih tudi podjetje Adriaplin, d. o. o., – to je svoje uvožene količine plina vsako leto povečevalo, izjema je le leto 2012 – in podjetje Petrol, d. d., ki je uvoz zemeljskega plina v zadnjih petih letih zmanjševalo. Gen-I je z vstopom med slovenske uvoznike zemeljskega plina takoj postalo pomemben uvoznik tega energenta, saj je svoje uvožene količine v naslednjih letih povečevalo. Iz Tabele 2 je tudi razvidno, da se je v zadnjih petih letih povečalo število uvoznikov plina, njegov skupni uvoz pa se je zmanjševal (Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2012, 2012;

Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2013, 2013; Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, 2014).

Tabela 2: Slovenski uvozniki zemeljskega plina 2010–2014

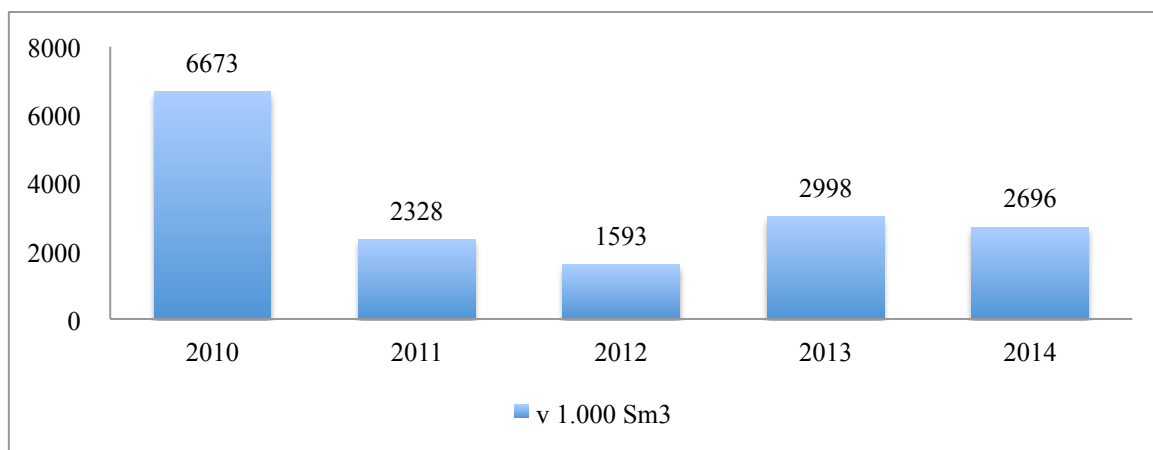
Uvoznik	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin, d. o. o. (v mio Sm ³)	982,38	829,83	784,31	685,88	546,26
Adriaplin, d. o. o. (v mio Sm ³)	56,98	71,61	65,74	68,64	93,05
Gen-I, d. o. o. (v mio Sm ³)	0,00	0,00	14,95	80,48	81,81
Elektro Energija, d. o. o. (v mio Sm ³)	0,00	0,00	0,00	2,74	8,52
ECE, d. o. o. (v mio Sm ³)	0,00	0,00	0,00	0,69	4,28
Petrol, d. d. (v mio Sm ³)	3,96	3,70	3,56	3,41	2,56
Energija plus, d. o. o. (v mio Sm ³)	0,00	0,00	0,00	0,00	2,83
Skupaj (v mio Sm ³)	1043,33	905,14	869,56	841,21	739,32

Legenda: mio=milijon; Sm³=kubični meter

Vir: Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2012, 2012; Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2013, 2013; Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, 2014.

Slovenija sicer proizvede nekaj lastnega zemeljskega plina, to je razvidno s Slike 1, a te količine so bile doslej zanemarljivo majhne. V prihodnosti pa naj bi bilo na tem področju drugače, saj naj bi bila na Petišovskem polju v občini Lendava večja količina plina. Po ocenah strokovnjakov iz britanskega podjetja Ascent Resources je tam več kot 8 milijard kubičnih metrov zemeljskega plina, kar pomeni, da bi ga lahko načrpali 140 milijonov kubičnih metrov na leto, to je 400.000 kubičnih metrov na dan (Sloveniji se obeta lastna proizvodnja zemeljskega plina, 2015).

Slika 1: Letna proizvodnja zemeljskega plina v Sloveniji 2010–2014

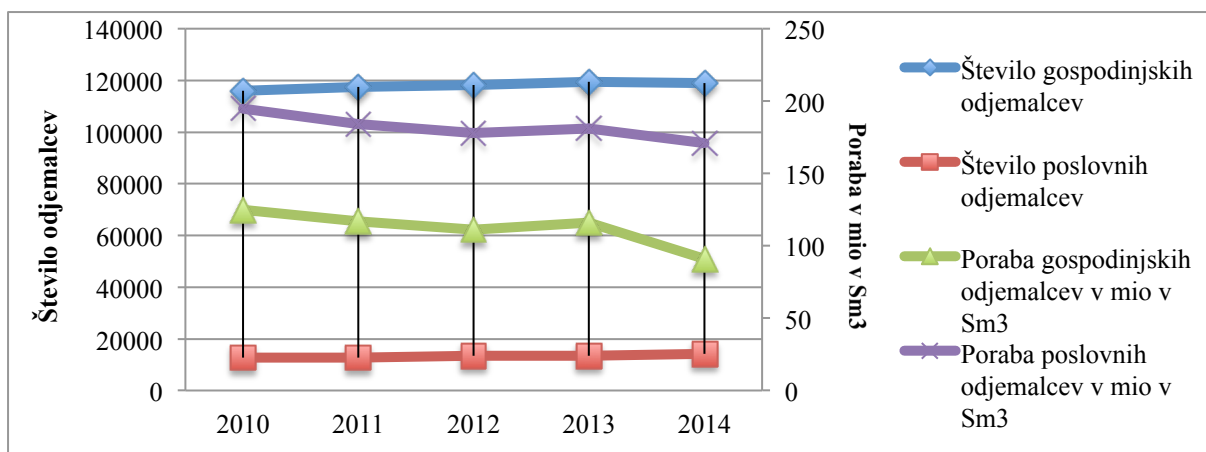
Vir: Zemeljski plin količine, 2015.

2.2 Gospodinjski in poslovni odjemalci

Leta 2014 je bilo v Sloveniji 119.025 gospodinjskih in 14.205 poslovnih odjemalcev zemeljskega plina. Gospodinjstva uporabljajo plin predvsem za ogrevanje, toplo sanitarno vodo in kuhanje. To pomeni, da zemeljski plin kupujejo od dobaviteljev zgolj za svojo lastno uporabo v gospodinjstvu. Pred začetkom dobave zemeljskega plina mora vsak gospodinjski odjemalec, ki na trgu svobodno izbere dobavitelja, z njim skleniti pogodbo o dobavi plina. Gospodinjstva imajo možnost izbire načina plačevanja storitve dobave zemeljskega plina, dobavitelja zemeljskega plina pa lahko zamenjajo. Gospodinjski odjemalci so na trgu zemeljskega plina varovani z energetske predpisi, ki urejajo ta trg, in z Zakonom o varstvu potrošnikov. Na spletni strani Agencije za energijo imajo gospodinjski odjemalci na voljo skupno kontaktno točko, kjer imajo številne koristne informacije. Med drugim so tam cene zemeljskega plina, podatki o računu za zemeljski plin, njihove pravice, odgovori na številna vprašanja, povezana s plinom, primerjalnik stroškov oskrbe, podatki o različnih možnostih plačila, kakovosti oskrbe ter odklopu in začasnem odklopu. Gospodinjski odjemalci pa imajo poleg pravic tudi dolžnosti. Med pomembnejšimi je plačevanje položnic za zemeljski plin (Letno poročilo Agencije za energijo za leto 2014, 2014; Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, 2014).

V zadnjih petih letih na slovenskem trgu zemeljskega plina ni bilo večjih sprememb, vsaj kar se tiče odjemalcev in porabe. Kot je razvidno s Slike 2, je število vseh odjemalcev zemeljskega plina od leta 2010 do leta 2014 zraslo za 4.461, od tega je bilo 3.011 novih gospodinjskih odjemalcev, njihovo število se je v zadnjem letu sicer zmanjšalo za 443, in 1.450 novih poslovnih odjemalcev. Poraba zemeljskega plina je medtem v omenjenih letih tako pri gospodinjskih kot poslovnih odjemalcih rahlo padala, z izjemo leta 2013, ko je rahlo zrasla. Poraba vseh odjemalcev je v zadnjih petih letih sicer padla za 58 mio Sm³ (Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2014; Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2012, 2012; Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2013, 2013; Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, 2014).

Slika 2: Odjemalci in poraba zemeljskega plina v Sloveniji 2010–2014

Vir: Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2014; Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2012, 2012; Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2013, 2013; Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, 2014.

2.3 Agencija za energijo

Agencija za energijo je v Sloveniji regulatorni organ, ki na nacionalni ravni usmerja in nadzira izvajalce energetske dejavnosti s področja zemeljskega plina, električne energije, toplote in drugih energetskega plinov. Po EZ-1, je dobila nekaj pomembnih novih nalog, pristojnosti in obveznosti, med katere sodijo zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom, zagotavljanje konkurenčnosti energetskega trga in priprava splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil za učinkovitejše delovanje trga z zemeljskim plinom in elektriko. Med njene pomembnejše vloge sodijo tudi dajanje soglasij k aktom operaterjev, določanje omrežnin, zagotavljanje preglednosti delovanja energetskega trga, spodbujanje k učinkoviti rabi energije, reševanje sporov in varstvo pravic odjemalcev. Agencija za energijo, ki je pri izvajanju nalog in pristojnosti samostojna in neodvisna, sodeluje tudi z drugimi energetskega regulatornimi organi v EU, različnimi evropskimi institucijami in evropsko Agencijo za sodelovanje energetskega regulatorjev, kar prispeva k boljšemu delovanju enotnega trga zemeljskega plina in elektrike v EU. Agencija za energijo nadzira in regulira tako sistemskega operaterja prenosnega omrežja kot tudi vse sistemske operaterje distribucijskega omrežja. Dejavnosti pridobivanja in dobave zemeljskega plina pa Agencija za energijo ne regulira (Letno poročilo Agencije za energijo za leto 2014, 2014; Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, 2014).

2.4 Sistemski operater prenosnega omrežja

Na trgu zemeljskega plina v Sloveniji deluje 1 sistemski operater prenosnega omrežja, to je podjetje Plinovodi, d. o. o. V lasti in upravljanju ima celoten prenosni sistem zemeljskega plina, skrbi pa za nemoteno in kakovostno zagotavljanje zemeljskega plina ter gradnjo in razvoj svojega omrežja, ki je povezano s tujimi prenosnimi omrežji, in sicer z avstrijskim, italijanskim in s hrvaškim. Dejavnost podjetja Plinovodi, d. o. o., nadzira in regulira Agencija za energijo, ki v tem okviru določa omrežnino za plin, dostop do omrežja, upravljanje prezasedenosti, izravnava odstopanj, certificiranje in podobno. Sistemski operater prenosnega omrežja mora imeti pravno ločeno dejavnost distribucije in dobave. Podjetje Plinovodi, d. o. o., je v 100 % lasti podjetja Geoplin, d. o. o. Slovensko prenosno plinovodno omrežje sestavljata tako prenosno kot distribucijsko omrežje. Prvo je dolgo 1.155 kilometrov, drugo pa je dolgo 4.532 kilometrov (Letno poročilo Agencije za energijo za leto 2014, 2014; Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, 2014).

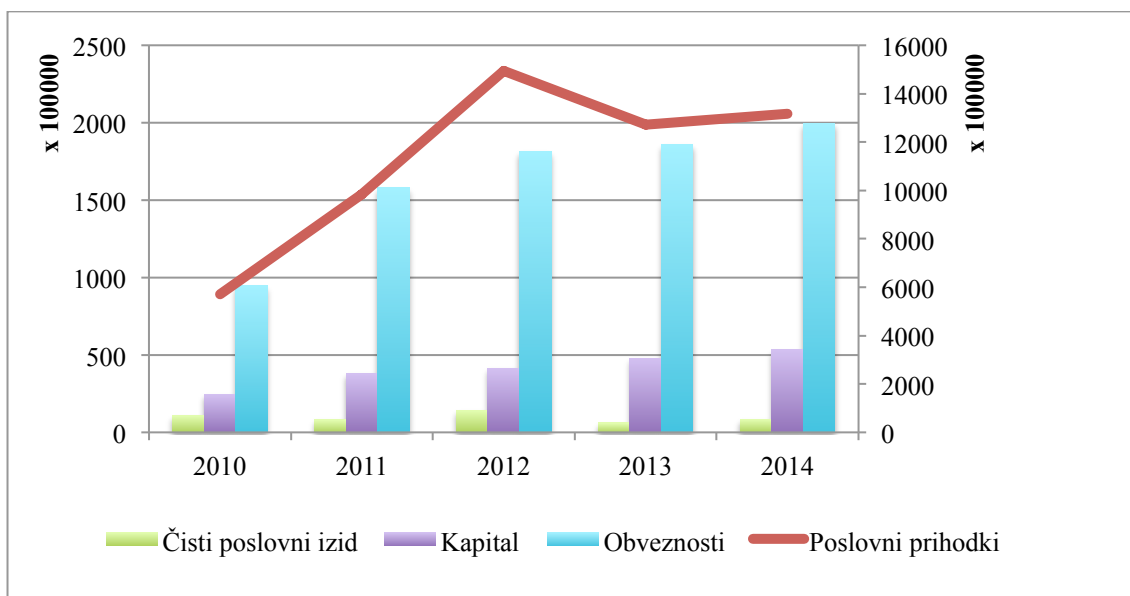
2.5 Sistemski operater distribucijskega omrežja

To dejavnost v Sloveniji opravlja 16 podjetij v 77 občinah in tudi njih nadzira in regulira Agencija za energijo, ki določa omrežnino za zemeljski plin, dostop do omrežja, upravljanje prezasedenosti, izravnavo odstopanj, certificiranje in podobno. Sistemski operaterji distribucijskega omrežja skrbijo predvsem za distribucijo plina ter obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja. Na posamezen distribucijski sistem je priključenih manj kot 100.000 odjemalcev, kar pomeni, da podjetjem ni treba pravno ločiti dejavnosti distribucije od dobave. Vsi sistemski operaterji distribucijskega omrežja v Sloveniji nastopajo tudi kot dobavitelji plina. Dejavnost sistema operaterja distribucijskega omrežja torej opravljajo Adriaplin, d. o. o., Domplan, d. d., Energetika Celje, d. o. o., Enos, d. d., Istrabenz, d. d., Energetika Ljubljana, d. o. o., Komunalno podjetje Vrhnika, d. o. o., Javno podjetje Plinovod Sevnica, Jeko-In, d. o. o., Komunala Slovenj Gradec, d. o. o., Komunalno podjetje Velenje, d. o. o., Loška komunala, d. d., Mestni plinovodi, d. o. o., Petrol Energetika, d. o. o., Petrol, d. d. in Plinarna Maribor, d. o. o. (Letno poročilo Agencije za energijo za leto 2014, 2014; Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, 2014).

3 PODJETJE GEN-I, D. O. O.

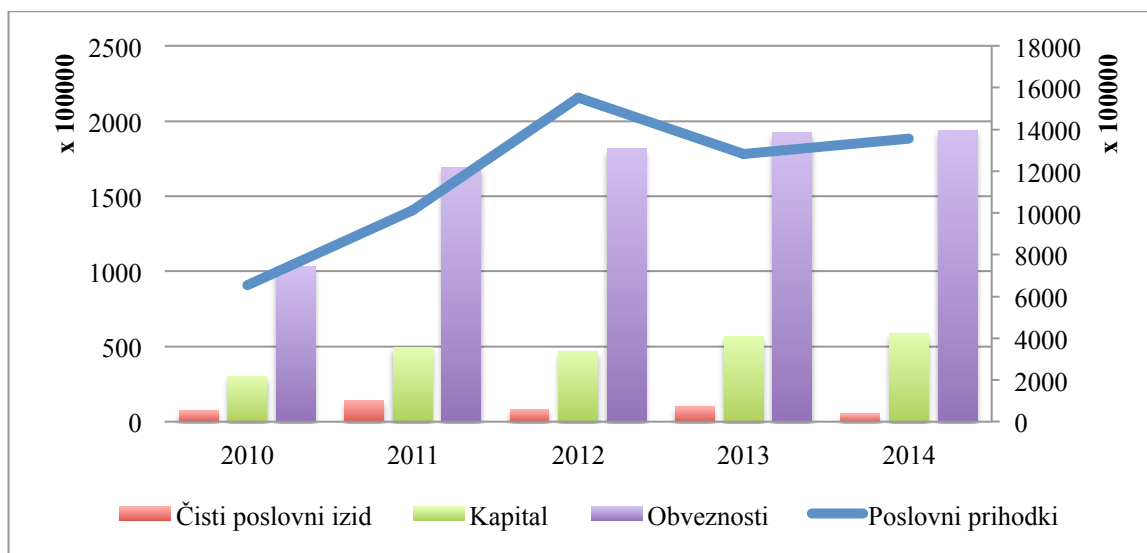
Podjetje Gen-I, je velika gospodarska družba, ki se je hitro uveljavila na slovenskem energetske trgu, svojo uspešnost pa je prav tako hitro pokazala na tujih energetskih trgih, kjer ima danes 13 hčerinskih družb in 1 podružnico. Te skupaj z matičnim podjetjem in hčerinsko družbo v Sloveniji sestavljajo poslovno skupino Gen-I, d. o. o., ki je trenutno prisotna v 21 evropskih državah. Dinamika razvoja podjetja Gen-I, ki je pomemben dobavitelj zemeljskega plina gospodinjskim odjemalcem v Sloveniji in na Hrvaškem, je hitra, njegova rast poslovanja je strma, njegov tržni delež pa se vseskozi povečuje. Poslovni prihodki podjetja in skupine so bili manjši le leta 2013 (Slika 3, Slika 4) (Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2010, 2010; Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2011, 2011; Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2012, 2012; Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2013, 2013; Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2014, 2014).

Slika 3: Ključni podatki podjetja Gen-I 2010–2014

Vir: Gen-I, d. o. o., Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2010, 2010; Gen-I, d. o. o., Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2011, 2011; Gen-I, d. o. o., Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2012, 2012; Gen-I, d. o. o., Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2013, 2013; Gen-I, d. o. o., Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2014, 2014.

Slika 4: Ključni podatki skupine Gen-I 2010–2014

Vir: Gen-I, d. o. o., Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2010, 2010; Gen-I, d. o. o., Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2011, 2011; Gen-I, d. o. o., Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2012, 2012; Gen-I, d. o. o., Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2013, 2013; Gen-I, d. o. o., Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2014, 2014.

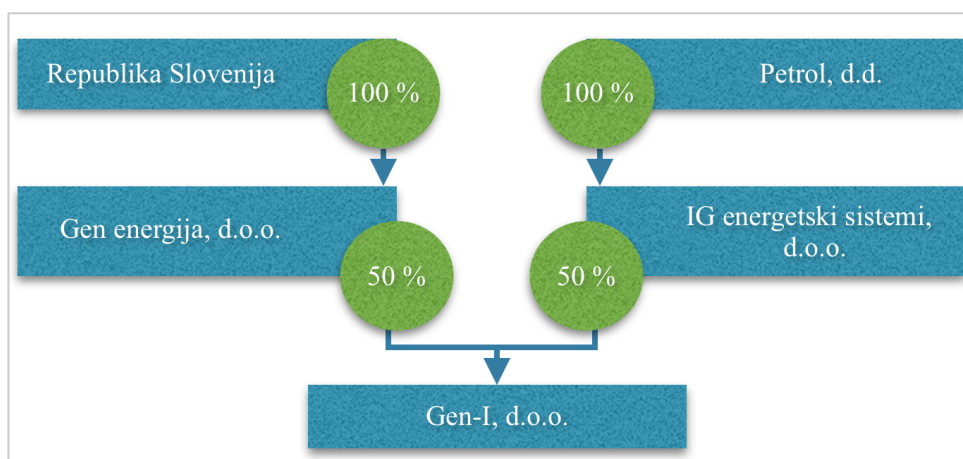
3.1 Poslanstvo, vizija, vrednote

Poslanstvo podjetja Gen-I, d. o. o., sta zanesljiva in dostopna električna energija in zemeljski plin. Prodorna vizija podjetja sledi jasno izoblikovanemu poslanstvu. Dolgoročno želi postati najboljše energetske podjetje v jugovzhodni Evropi, kar pomeni, da se želi med vsemi sorodnimi podjetji uveljaviti kot najzanesljivejše in najdostopnejše. Vrednote, ki jih podjetje Gen-I postavlja najvišje v vrednotni piramidi, so spoštovanje, odgovornost, predanost, vključenost in prilagodljivost do zaposlenih, partnerjev, podjetij in odjemalcev (Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2014, 2014).

3.2 Lastniška struktura

Začetki podjetja Gen-I, d. o. o., ki je nastalo z združitvijo razvojnih potencialov dveh korporacij, Istrabenza, d. d. in Gorenja, d. d., segajo v leto 2004. Po statusnih in kapitalskih spremembah sta leta 2006 njegova lastnika, vsak je imel po 50 % delež, postali podjetji Istrabenz Gorenje, d. o. o., in Gen energija, d. o. o. Leta 2011 se je lastniška struktura podjetja Gen-I nekoliko spremenila, saj sta od takrat naprej njegova lastnika, vsak ima po 50 % delež, podjetje Gen energija, d. o. o., ki je v 100 % lasti Republike Slovenije, in podjetje IG energetske sistemi, d. o. o. (Slika 5). Podjetje Istrabenz Gorenje, d. o. o., je prešlo v 100 % last podjetja Petrol, d. d., ki je spremenilo njegovo ime v IG energetske sistemi, d. o. o. (Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2006, 2006; Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2011, 2011; Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2014, 2014).

Slika 5: Lastništvo podjetja Gen-I leta 2014

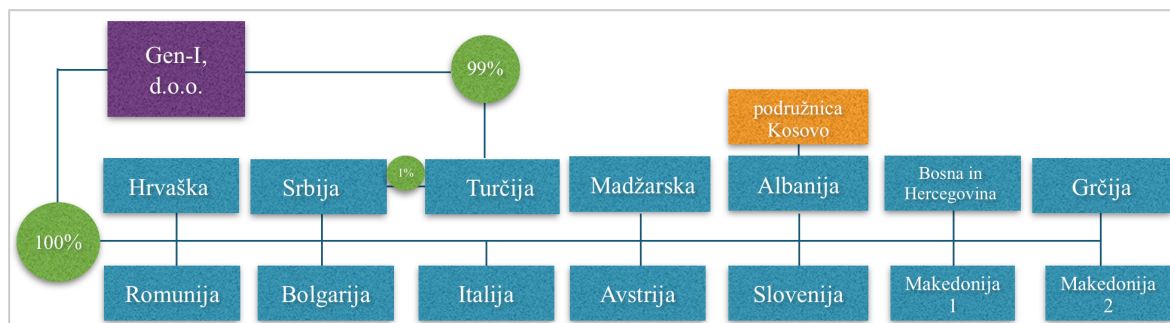

Vir: Gen-I, d. o. o., Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2014, 2014.

Podjetje Gen-I ima v lasti 14 hčerinskih družb in 1 podružnico (Slika 6). Svojo prvo hčerinsko družbo je ustanovilo na Hrvaškem, nato pa po eno še v Srbiji, na Madžarskem, v Albaniji, Bosni in Hercegovini, Grčiji, Romuniji, Bolgariji, Italiji, Avstriji in Turčiji ter po dve v Makedoniji. Vse hčerinske družbe so v 100 % lasti podjetja Gen-I, d. o. o., razen hčerinske družbe v Turčiji,

ki je v njegovi 99 % neposredni lasti, v posredni lasti pa ima tudi preostali 1 % prek hčerinske družbe v Srbiji. Sedež podjetja Gen-I, d. o. o., ki ima še podružnico na Kosovu, je v Krškem, po 1 organizacijsko enoto pa ima v Novi Gorici in Ljubljani. Namenjeni sta prodaji energije in trgovanju z energijo. Podjetje Gen-I je prisotno s trgovanjem še na trgih v Franciji, Švici in Nemčiji, na Češkem in Slovaškem, v Črni gori in Gruziji (Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2014, 2014).

Slika 6: Hčerinske družbe in podružnica podjetja Gen-I leta 2014

Vir: Gen-I, d. o. o., Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2014, 2014.

3.3 Glavne dejavnosti

Glavne dejavnosti podjetja Gen-I, d. o. o., so trgovanje z električno energijo in zemeljskim plinom, odkup električne energije od velikih proizvajalcev, obnovljivih virov energije in sproizvodnje toplote in električne energije ter prodaja električne energije in zemeljskega plina končnim odjemalcem. Svoje uspešno poslovanje in konkurenčne cene energentov pa podjetje Gen-I dosega predvsem z dejavno udeležbo na več evropskih energetskih borzah (Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2014, 2014).

3.4 Blagovna znamka Poceni plin

Podjetje Gen-I, d. o. o., je z vstopom na trg zemeljskega plina za gospodinjstva leta 2012 lansiralo tudi blagovno znamko Poceni plin. Z njo so gospodinjskim odjemalcem poleg občutno nižje cene zemeljskega plina, kot so jih imeli drugi dobavitelji zemeljskega plina, ponudili jasne pogoje poslovanja brez vezave in nezapleten postopek menjave dobavitelja zemeljskega plina brez skritih stroškov. Zaradi tega se je za blagovno znamko Poceni plin v 2 letih odločilo 18.000 gospodinjskih odjemalcev (Zakaj poceni plin, 2016a).

3.5 Portal Moj Gen-I

Portal Moj Gen-I je namenjen gospodinjskim odjemalcem za upravljanje z računi za električno energijo in zemeljski plin. Odjemalci, ki imajo uporabniško ime in geslo, lahko na portalu

oddajajo števčno stanje, pregledujejo porabo, urejajo spremembe na merilnih mestih, povezujejo pogodbe več merilnih mest, pregledujejo izdane račune, nastavijo opomnik za oddajo števčnega stanja ter spremljajo obvestila in novice (Why use, 2016b).

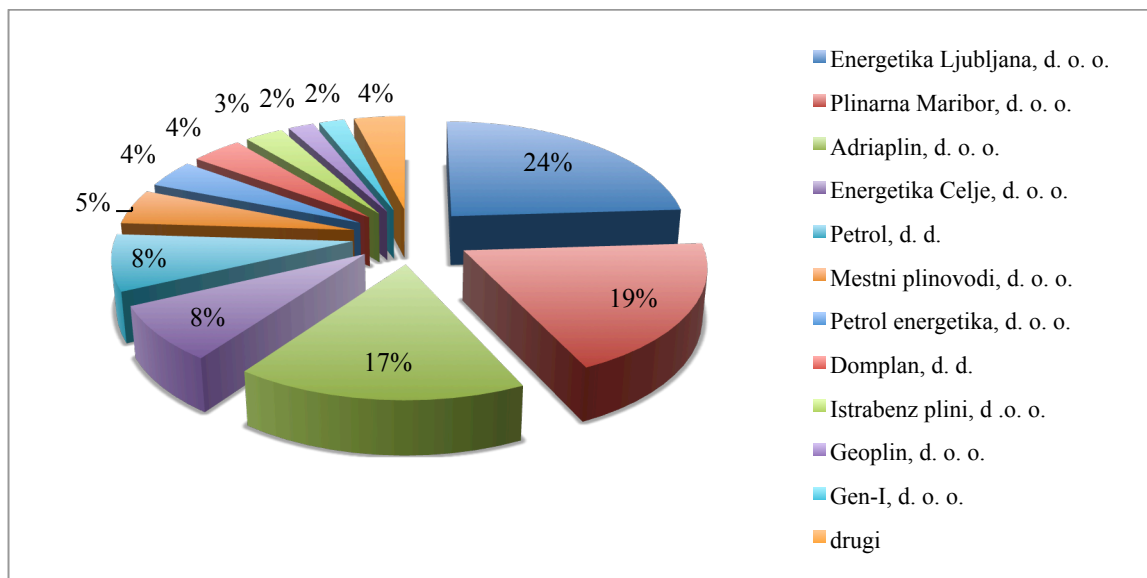
4 KONKURENCA NA TRGU PLINA ZA GOSPODINJSTVA

Na slovenskem trgu zemeljskega plina za gospodinjstva je leta 2010 in 2011 nastopalo 16 dobaviteljev plina: Adriaplin, d. o. o., Domplan, d. d., Energetika Celje, d. o. o., Energetika Ljubljana, d. o. o., Istrabenz plini, d. o. o., Javno podjetje Plinovod Sevnica, Jeko-In, d. o. o., Komunala Slovenj Gradec, d. o. o., Komunalno podjetje Velenje, d. o. o., Komunalno podjetje Vrhnika, d. o. o., Loška komunala, d. d., Mestni plinovodi, d. o. o., Petrol, d. d., Petrol Energetika, d. o. o., Plinarna Maribor, d. o. o. in Plinstal, d. d. Leta 2012 je na trg vstopil dobavitelj Gen-I, d. o. o., leta 2013 in 2014 pa je na trgu zemeljskega plina za gospodinjstva nastopalo 20 dobaviteljev. Nanj so namreč vstopili še trije dobavitelji: ECE, d. o. o., Elektro energija, d. o. o. in Energija plus, d. o. o. (Podatki o delovanju trga z zemeljskim plinom v RS. Zbrani podatki Agencije za energijo, 2015).

4.1 Tržni deleži

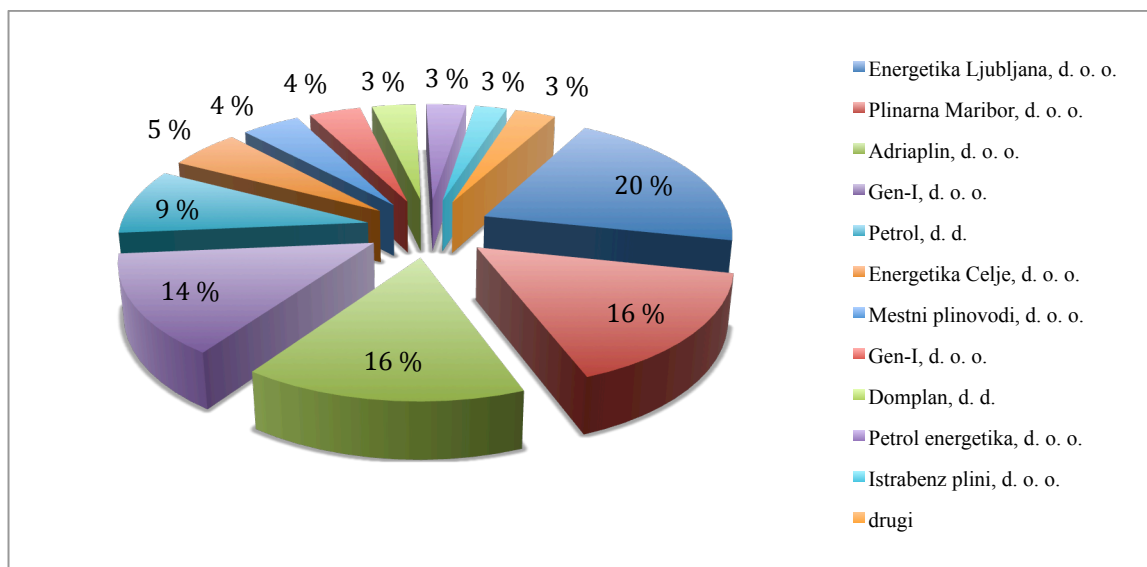
Agencija za energijo nima vseh podatkov o tržnih deležih dobaviteljev zemeljskega plina za gospodinjstva za leti 2010 in 2011, zato v nadaljevanju zaključne strokovne naloge predstavljam le tržne deleže za leta 2012, 2013 in 2014 (Slika 7, Slika 8, Slika 9). V tem obdobju je bil največji dobavitelj Energetika Ljubljana, d. o. o., ki pa je v dveh letih izgubil 7 % tržni delež, kar je bila največja izguba med vsemi dobavitelji. Plinarna Maribor, d. o. o., je bila v letih 2012 in 2013 drugi največji dobavitelj, v dveh letih je izgubila 5,7 % tržni delež, leta 2014 pa je bila četrti največji dobavitelj. Adriaplin, d. o. o. je bil leta 2012 in 2013 tretji največji dobavitelj, kljub temu, da je v treh letih izgubil 0,4 % tržni delež pa se je leta 2014 povzpел na drugo mesto med največjimi dobavitelji zemeljskega plina. Največji preboj je od leta 2012 do leta 2014 dosegel Gen-I, d. o. o. Njegov tržni delež se je namreč z 2 % leta 2012 povzpел na 15,8 v letu 2014. V dveh letih je Gen-I tako povečal svoj tržni delež za 13,8 % (Podatki o delovanju trga z zemeljskim plinom v RS. Zbrani podatki Agencije za energijo, 2015).

Slika 7: Tržni deleži dobaviteljev na distribucijskih sistemih leta 2012

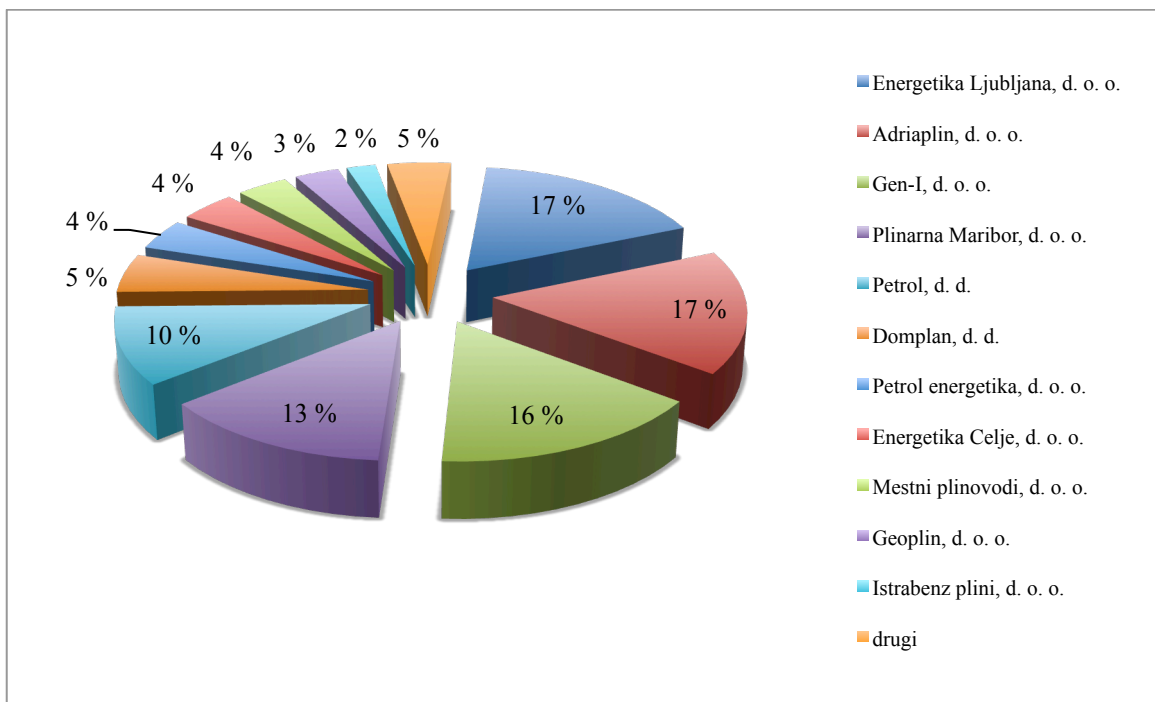
Vir: Agencija za energijo, Podatki o delovanju trga z zemeljskim plinom v RS. Zbrani podatki Agencije za energijo, 2015.

Slika 8: Tržni deleži dobaviteljev na distribucijskih sistemih leta 2013

Vir: Agencija za energijo, Podatki o delovanju trga z zemeljskim plinom v RS. Zbrani podatki Agencije za energijo, 2015.

Slika 9: Tržni deleži dobaviteljev na distribucijskih sistemih leta 2014

Vir: Agencija za energijo, Podatki o delovanju trga z zemeljskim plinom v RS. Zbrani podatki Agencije za energijo, 2015.

4.2 Cene zemeljskega plina

Dobavitelji zemeljskega plina za gospodinjstva imajo različne cene plina, te cene pa se lahko razlikujejo tudi znotraj same ponudbe posameznega dobavitelja, saj je oblikovanih več porabniških skupin, odvisno od letnega odjema zemeljskega plina. Najmanjša skupina, imenovana D1, predvideva letni odjem od 0 do 200 Sm³, največja skupina, imenovana D15, predvideva letni odjem nad 15.000.001 Sm³, najbolj značilna porabniška skupina za gospodinjstve pa je skupina, imenovana D2, ki predvideva letni odjem od 201 do 500 Sm³ (Cenik plin, 2016a; Domplan new, energetika, distribucija zemeljskega plina, arhiv cenikov, 2016; Index.php?id=59&L=0%22, 2016; Akt o metodologiji za obračunavanje omrežnine za distribucijski sistem zemeljskega plina. *Uradni list RS*, št. 28/2015).

Glede na tržne deleže iz leta 2014 razdelim dobavitelje zemeljskega plina za gospodinjstva v tri skupine. Med velike dobavitelje, ki skupaj predstavljajo 73,1 % tržni delež, uvrstim Energetiko Ljubljana, d. o. o., Adriaplin, d. o. o., Gen-I, d. o. o., Plinarno Maribor, d. o. o., in Petrol, d. d. Iz te skupine predstavim cene dveh dobaviteljev, in sicer podjetja Gen-I, d. o. o. in njegovega največjega konkurenta, podjetja Energetika Ljubljana, d. o. o. V Tabeli 3 so redne cene plina, ki jih je podjetje Gen-I, d. o. o. ponudilo gospodinjstvom od vstopa na trg do konca leta 2014 (Podatki o delovanju trga z zemeljskim plinom v RS. Zbrani podatki Agencije za energijo, 2015; Arhiv, 2016c).

Tabela 3: Redne cene Gen-I za plin v EUR/Sm3 brez DDV** 2012–2014*

Mesec	2010	2011	2012	2013	2014
Januar	0,0000	0,0000	0,0000	0,3950	0,3490
Februar	0,0000	0,0000	0,0000	0,3950	0,3490
Marec	0,0000	0,0000	0,0000	0,3950	0,3490
April	0,0000	0,0000	0,0000	0,3950	0,3490
Maj	0,0000	0,0000	0,0000	0,3555	0,3490
Junij	0,0000	0,0000	0,0000	0,3150	0,3490
Julij	0,0000	0,0000	0,0000	0,3150	0,3490
Avgust	0,0000	0,0000	0,0000	0,3150	0,3490
September	0,0000	0,0000	0,3999	0,3150	0,3490
Oktober	0,0000	0,0000	0,3599	0,3299	0,3490
November	0,0000	0,0000	0,3499	0,3299	0,3490
December	0,0000	0,0000	0,3499	0,3299	0,3245

Legenda: *EUR=evro; **DDV=davek na dodano vrednost

Vir: Arhiv, 2016c.

Poleg rednih ponudb zemeljskega plina je imelo podjetje Gen-I v obravnavanem obdobju tudi akcijske ponudbe za gospodinjstve odjemalce z letno porabo zemeljskega plina do 70.000 Sm³ (Tabela 4). Njegova prva takšna ponudba je bila Poceni ogrevanje 2012, tej akciji pa so sledile akcije Brez podražitev do konca leta 2014, Novi najceneje – zima 2013, Poceni ogrevanje 2015 ter akcija Zamenjaj in prihrani (Akcije, 2016č).

Tabela 4: Akcijske cene Gen-I za plin 2012–2014

Ime akcije	Obdobje veljavnosti cene	Cena v EUR/Sm ³ brez DDV
Poceni ogrevanje 2012	1.10. 2012–30. 6. 2013	0,3999
Brez podražitev do konca leta 2014	1. 1. 2013–31. 12. 2014	0,3530
Novi najceneje – zima 2013	1. 12. 2013–30. 4. 2014	0,3150
Poceni ogrevanje 2015	1. 1. 2015–31. 12. 2015	0,3150
Zamenjaj in prihrani	12 mesecev od podpisa pogodbe	0,2996

Vir: Akcije, 2016č.

Kot je razvidno iz nadaljevanja zaključne strokovne naloge, so se drugi dobavitelji hitro odzvali na nižje cene plina, ki jih je gospodinjstvom ponudil Gen-I, d. o. o. V Tabeli 5 so redne cene plina podjetja Energetika Ljubljana, d. o. o., za porabniško skupino D2.

Tabela 5: Redne cene Energetike Ljubljana za plin v EUR/Sm³ brez DDV 2010–2014

Mesec	2010	2011	2012	2013	2014
Januar	0,3268	0,4100	0,5244	0,3970	0,3533
Februar	0,3311	0,4140	0,5374	0,3970	0,3533

se nadaljuje

Tabela 5: Redne cene Energetike Ljubljana za plin v EUR/Sm³ brez DDV 2010–2014 (nad.)

Mesec	2010	2011	2012	2013	2014
Marec	0,3474	0,4092	0,5296	0,3970	0,3533
April	0,3675	0,4279	0,5364	0,3970	0,3533
Maj	0,3726	0,4243	0,5398	0,3970	0,3533
Junij	0,3903	0,4299	0,5476	0,3333	0,3533
Julij	0,4116	0,4625	0,5619	0,3279	0,3533
Avgust	0,4116	0,4682	0,5666	0,3279	0,3533
September	0,4080	0,4644	0,5625	0,3279	0,3533
Oktober	0,4113	0,4984	0,4716	0,3533	0,3533
November	0,3917	0,5026	0,3589	0,3533	0,3533
December	0,3952	0,5026	0,3589	0,3533	0,3533

Vir: Cenik plin, 2016a.

Podjetje Energetika Ljubljana, d. o. o., je imelo v obravnavanem obdobju tudi akcijske cene zemeljskega plina (Tabela 6). Po podatkih na spletni strani podjetja so imeli pet večjih akcij, in sicer akcije Bodi aktiven, zmanjšaj račun, Bodi aktiven, zmanjšaj račun – jesen 2012, Moj plin je in, Zvestoba ogreva ter Zvestoba ogreva 2014 (Arhiv akcij, 2016b).

Tabela 6: Akcijske cene Energetike Ljubljana za plin 2010–2014

Ime akcije	Obdobje veljavnosti cene	Cena v EUR/Sm ³ brez DDV
Bodi aktiven, zmanjšaj račun	12 mesecev	0,3434
Bodi aktiven, zmanjšaj račun – jesen 2012	12 mesecev	0,3772* 0,3166** 0,3356***
Moj plin je in	24. 5. 2013–30. 9. 2013 1. 10. 2013–31. 12. 2014	0,3333 0,3690
Zvestoba ogreva	12 mesecev	0,3333
Zvestoba ogreva 2014	12 mesecev	0,3291

Legenda: *(prvih 500 odjemalcev); **(drugih 500 odjemalcev); ***(tretjih 500 odjemalcev)

Vir: Arhiv akcij, 2016b.

Med srednje velike dobavitelje zemeljskega plina za gospodinjstva, glede na tržne deleže iz leta 2014, uvrščam Domplan, d. d., Petrol Energetiko, d. o. o., Energetiko Celje, d. o. o., Mestne plinovode, d. o. o. in Istrabenz plini, d. o. o., ki skupaj predstavljajo 19,2 % tržni delež. Izmed teh dobaviteljev predstavim cene podjetja Domplan, d. d., ki je največji dobavitelj zemeljskega plina v skupini. V Tabeli 7 so cene plina iz njegove redne ponudbe, akcijskih cen plina pa Domplan, d. d. po podatkih z njegove spletne strani v obravnavanem obdobju ni imel (Podatki o delovanju trga z zemeljskim plinom v RS. Zbrani podatki Agencije za energijo, 2015; Domplan new, energetika, distribucija zemeljskega plina, arhiv cenikov, 2016).

Tabela 7: Redne cene Domplana za plin v EUR/Sm³ brez DDV 2010–2014

Mesec	2010	2011	2012	2013	2014
Januar	0,2924	0,3671	0,4892	0,3999	0,3550
Februar	0,2967	0,3713	0,5031	0,3999	0,3550
Marec	0,3142	0,3662	0,4948	0,3999	0,3550
April	0,3355	0,3860	0,5020	0,3999	0,3550
Maj	0,3409	0,3821	0,5056	0,3999	0,3550
Junij	0,3598	0,3881	0,5139	0,3999	0,3550
Julij	0,3826	0,4226	0,5291	0,3999	0,3550
Avgust	0,3717	0,4287	0,5342	0,3999	0,3550
September	0,3658	0,4246	0,5299	0,3999	0,3550
Oktober	0,3693	0,4607	0,4199	0,3550	0,3490
November	0,3483	0,4652	0,4199	0,3550	0,3290
December	0,3521	0,4656	0,3999	0,3550	0,3290

Vir: Domplan new, energetika, distribucija zemeljskega plina, arhiv cenikov, 2016.

Med majhne dobavitelje zemeljskega plina za gospodinjse odjemalce uvrščam 10 dobaviteljev, ki so imeli leta 2014 skupaj 4,6 % tržni delež. Ti dobavitelji so: ECE, d. o. o. (1,563 %), Energija plus, d. o. o. (0,729 %), Komunala Slovenj Gradec, d. o. o. (0,449 %), Loška komunala, d. d. (0,444 %), Komunalno podjetje Vrhnika, d. o. o. (0,401 %), Javno podjetje Plinovod Sevnica (0,328 %), Jeko-In, d. o. o. (0,318 %), Elektro energija, d. o. o. (0,192 %), Komunalno podjetje Velenje, d. o. o. (0,151 %) in Plinstal, d. d. (0,072 %). Podjetje Plinstal, d. d., se od marca 2014 imenuje Enos, d. d., saj se je združilo s podjetjem Enos, d. o. o. Od majhnih dobaviteljev zemeljskega plina predstavljam cene podjetja Enos, d. d., ki je najmanjši dobavitelj v letu 2014. V Tabeli 8 so cene iz njegove redne ponudbe, akcijskih cen pa dobavitelj Enos, d. d. po podatkih z njegove spletne strani v obravnavanem obdobju ni imel (Podatki o delovanju trga z zemeljskim plinom v RS. Zbrani podatki Agencije za energijo, 2016; Obvestilo o pripojitvi, 2016a).

Tabela 8: Redne cene Enosa za plin v EUR/Sm³ brez DDV 2010–2014

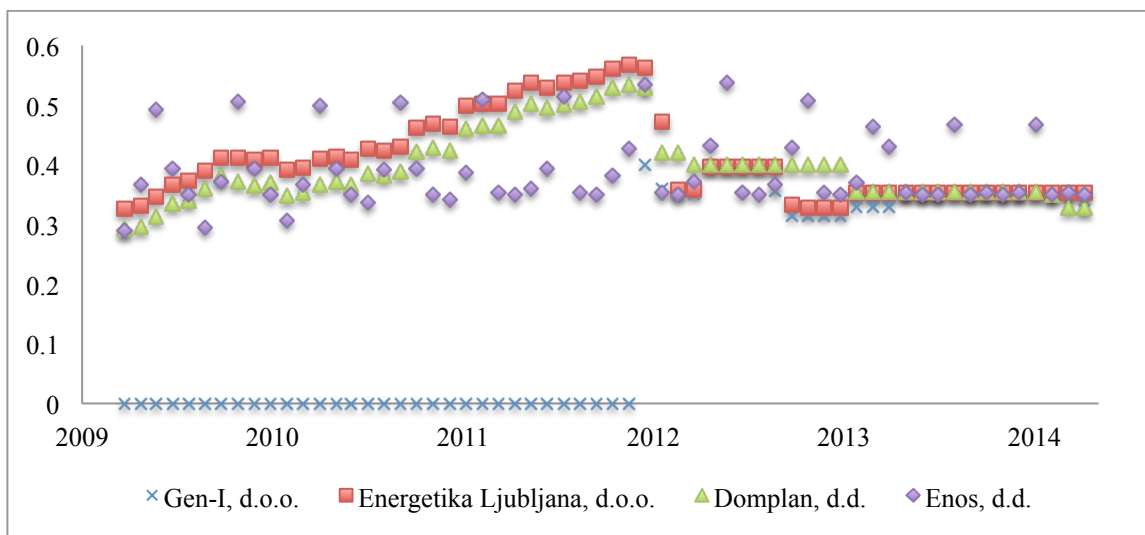
Mesec	2010	2011	2012	2013	2014
Januar	0,2901	0,3671	0,4924	0,3940	0,3490
Februar	0,2947	0,3717	0,5057	0,3940	0,3490
Marec	0,3062	0,3670	0,4979	0,3940	0,3490
April	0,3365	0,3907	0,5046	0,3940	0,3490
Maj	0,3417	0,3871	0,5089	0,3540	0,3490
Junij	0,3594	0,3930	0,5147	0,3540	0,3490
Julij	0,3816	0,4261	0,5333	0,3540	0,3490
Avgust	0,3716	0,4316	0,5375	0,3540	0,3490
September	0,3665	0,4289	0,5074	0,3540	0,3490
Oktober	0,3696	0,4642	0,4309	0,3540	0,3490
November	0,3492	0,4671	0,3499	0,3540	0,3490
December	0,3522	0,4670	0,3499	0,3540	0,3490

Vir: Podatki iz arhiva cen zemeljskega plina, 2016b.

Podjetje Gen-I je lahko nižje cene zemeljskega plina ponudilo gospodinjskim odjemalcem zaradi svoje strategije različnih virov plina in fiksnih cen plina. To je hkrati pripeljalo do nižjih cen zemeljskega plina tudi pri drugih dobaviteljih plina, s tem so se cene zemeljskega plina na slovenskem trgu približala povprečju EU (Švigelj, 2015, str. 43).

Konkurenca podjetja Gen-I se je na njegove nizke cene zemeljskega plina za gospodinjstva torej pričakovano odzvala hitro in tudi sama znižala cene. Prva cena zemeljskega plina, ki jo je podjetje Gen-I ponudilo gospodinjstvom, je bila 0,3999 EUR/Sm³. Podjetje Energetika Ljubljana, d. o. o., kot največji dobavitelj zemeljskega plina za gospodinjstva, je imelo ob vstopu podjetja Gen-I na trg ceno zemeljskega plina 0,5625 EUR/Sm³, podjetje Domplan, d. d., kot eden od srednje velikih dobaviteljev, je imelo ceno 0,5299 EUR/Sm³, podjetje Enos, d. d., kot eden od najmanjših dobaviteljev, pa je imelo ceno zemeljskega plina 0,5074 EUR/Sm³. Na koncu leta 2014 je imelo podjetje Gen-I ceno zemeljskega plina za gospodinjstva 0,3245 EUR/Sm³, podjetje Energetika Ljubljana, d. o. o., 0,3533 EUR/Sm³, podjetje Domplan, d. d., 0,3290 EUR/Sm³, podjetje Enos, d. d., pa 0,3490 EUR/Sm³. Slika 10 prikazuje gibanje cen zemeljskega plina za omenjena štiri podjetja v obravnavanem obdobju, torej 2010–2014 (Arhiv, 2016c; Cenik plin, 2016a; Domplan new, energetika, distribucija zemeljskega plina, arhiv cenikov, 2016; Podatki iz arhiva cen zemeljskega plina, 2016b).

Slika 10: Cene zemeljskega plina v EUR/Sm³ brez DDV 2010–2014

Vir: Arhiv, 2016c; Cenik plin, 2016a; Domplan new, energetika, distribucija zemeljskega plina, arhiv cenikov, 2016; Podatki iz arhiva cen zemeljskega plina, 2016b.

4.3 Struktura končne cene zemeljskega plina

Končna cena zemeljskega plina za gospodinjske odjemalce je strukturirana iz devetih postavk, in sicer iz dobavljenega zemeljskega plina, omrežnine za distribucijo predvidene količine letnega odjema zemeljskega plina, omrežnine za distribucijo dejanske količine mesečnega odjema zemeljskega plina, omrežnine za izvajanje meritev, prispevka za energetske učinkovitost,

okoljske dajatve za ogljikov dioksid (v nadaljevanju CO₂), prispevka za sproizvodnjo toplote in električne energije (v nadaljevanju SPTE) in obnovljivih virov energije (v nadaljevanju OVE), trošarine in DDV. V Tabeli 9 so predstavljene vrednosti za posamezne, zgoraj omenjene postavke v obravnavanem obdobju, razen vrednosti dobavljenega zemeljskega plina. (Obrazložitev računa², 2016a).

Tabela 9: Postavke za zemeljski plin brez cen za dobavo 2010–2014

Postavka	2010	2011	2012	2013	2014
DDV (%)	20	20	20	20 22*	22
Okoljska dajatev CO ₂ (EUR/Sm ³)	0,02375	0,02375	0,02375	0,02736	0,02736
Trošarina (EUR/Sm ³)	0,00600 0,01800**	0,01800	0,01800	0,01800	0,01800 0,01840***
PEU (EUR/Sm ³)	0,00500****	0,00500	0,00500	0,00500	0,00500
Prispevek za SPTE in OVE (EUR/Sm ³)	0,00000	0,00000	0,00000	0,00000	0,00472*****
Distribucija-pavšal (EUR/mesec)	2,00000	2,20000	2,31000	2,37930	2,45070
Distribucija-poraba (EUR/Sm ³)	0,15000	0,16500	0,17330	0,17840	0,18380
Izvajanje meritev (EUR/mesec)	1,20000	1,32000	1,38600	1,42760	1,47040

Legenda: *od 1.7.2013; **od 1.8.2010; ***od 1.5.2014; ****od 1.2.2010; *****od 1.6.2014

Vir: Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1). Uradni list RS, št. 13/2011, 18/2011, 78/2011, 38/2012, 83/2012, 86/2014, 90/2015; Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost. Uradni list RS, št. 141/2006, 52/2007, 120/2007, 21/2008, 123/2008, 105/2009, 27/2010, 104/2010, 110/2010, 82/2011, 106/2011, 108/2011, 102/2012, 54/2013, 85/2014, 95/2014; Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. Uradni list RS, št. 43/2005, 47/2013; Uredba o spremembi Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. Uradni list RS, št. 58/2005, 39/2010; Uredba o spremembah in dopolnitvi Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. Uradni list RS, št. 87/2005; Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. Uradni list RS, št. 20/2006, 78/2008; Uredba o spremembi Uredbe o spremembi Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. Uradni list RS, št. 13/2011, 75/2011; Uredba o spremembah Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. Uradni list RS, št. 1/2012; Sklep o določitvi cene za enoto obremenitve okolja z emisijo ogljikovega dioksida za leto 2010. Uradni list RS, št. 114/2009; Sklep o določitvi cene za enoto obremenitve okolja z emisijo ogljikovega dioksida. Uradni list RS, št. 110/2010, 79/2012, 102/2012, 79/2013; Uredba o določitvi zneska trošarine za energente. Uradni list RS, št. 140/2006, 26/2010; Uredba o spremembi Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente. Uradni list RS, št. 58/2009, 18/2010, 39/2010, 43/2010, 48/2010, 55/2010, 61/2010, 21/2011, 103/2012, 9/2014, 31/2014; Uredba o spremembah Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente. Uradni list RS, št. 74/2010, 77/2010, 82/2010,

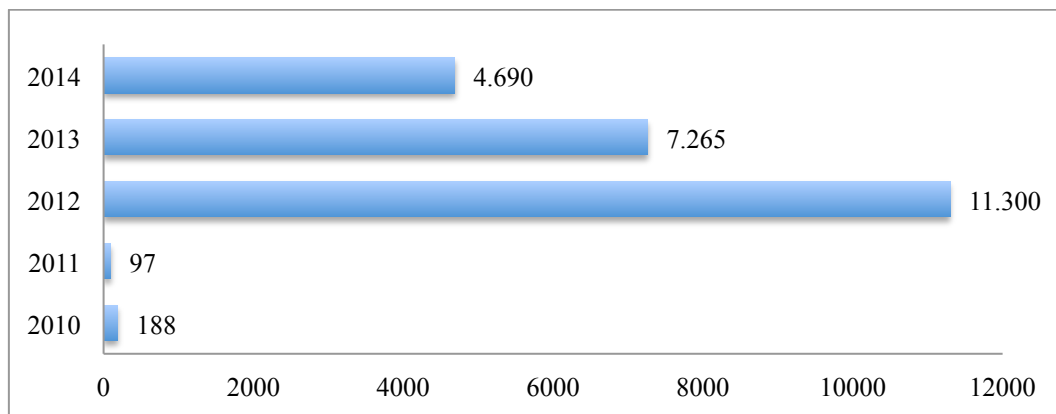
101/2010, 5/2011, 8/2011, 11/2011, 16/2011, 29/2011, 36/2011, 59/2011, 63/2011, 66/2011, 70/2011, 73/2011, 77/2011, 87/2011, 91/2011, 96/2011, 101/2011, 106/2011, 2/2012, 39/2012, 44/2012, 70/2012, 74/2012, 94/2012, 15/2013, 28/2013, 31/2013, 45/2013, 62/2013, 66/2013, 72/2013, 93/2013, 19/2014, 26/2014, 46/2014, 51/2014, 70/2014, 73/2014, 77/2014, 93/2014; Uredba o zagotavljanju prihrankov energije pri končnih odjemalcih. Uradni list RS, št. 114/2009; Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije pri končnih odjemalcih. Uradni list RS, št. 57/2011; Akt o določitvi prispevkov za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije. Uradni list RS, št. 38/2014; Akt o določitvi omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina na geografskem območju Občine Radovljica, Občine Slovenska Bistrica, Občine Komenda, Občine Vodice, Občine Beltinci, Občine Tržič, Občine Turnišče, Občine Slovenske Konjice in Občine Odranci. Uradni list RS, št. 95/2009; Akt o določitvi omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina na geografskem območju Občine Radovljica, Občine Slovenska Bistrica, Občine Komenda, Občine Vodice, Občine Beltinci, Občine Tržič, Občine Turnišče, Občine Slovenske Konjice, Občine Gornja Radgona, Občine Cerklje na Gorenjskem in Občine Odranci. Uradni list RS, št. 109/2010; Akt o določitvi omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina na geografskem območju občin Domžale, Trzin, Mengeš, Radovljica, Tržič, Beltinci, Odranci, Turnišče, Vodice, Komenda, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Gornja Radgona, Cerklje na Gorenjskem. Uradni list RS, št. 106/2011; Akt o določitvi omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina na geografskem območju Občin Domžale, Trzin, Mengeš, Radovljica, Tržič, Beltinci, Odranci, Turnišče, Vodice, Komenda, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Gornja Radgona, Cerklje na Gorenjskem, Šenčur 3. ožje območje. Uradni list RS, št. 3/2013.

4.4 Zamenjava dobavitelja

Zamenjava dobavitelja zemeljskega plina za gospodinjstva je brezplačna, hitra in preprosta. Ko se gospodinjstvo odloči za zamenjavo starega dobavitelja, se mora najprej odločiti, koga bo izbralo za novega dobavitelja. Pri tem mu je v pomoč spletna aplikacija Primerjalnik stroškov oskrbe z zemeljskim plinom, ki jo najdemo na spletni strani Agencije za energijo. Nato gospodinjstvo prek interneta, telefona ali navadne pošte z vlogo obvesti novega dobavitelja, da se je odločilo zanj, vse drugo pa uredi novi dobavitelj. V ta okvir sodi priprava in podpis pogodbe o dobavi plina in po končanem postopku zamenjave dobavitelja začne novi dobavitelj dobavljati gospodinjstvu zemeljski plin. Zamenjava mora biti narejena v 21 dneh po vložitvi vloge za zamenjavo dobavitelja, najpozneje v 42 dneh po zamenjavi pa gospodinjstvo dobi še zaključni račun starega dobavitelja. Z zamenjavo dobavitelja lahko gospodinjstvo zniža znesek za dobavljen zemeljski plin, na druge postavke na položnici za zemeljski plin pa nima vpliva (Kako zamenjam dobavitelja¹, 2016b).

Zamenjav dobavitelja zemeljskega plina za gospodinjstva je bilo pred vstopom podjetja Gen-I, d. o. o., na trg malo, saj so dobavitelji imeli primerljive cene. V obdobju med letoma 2010 in 2014 pa je dobavitelja zamenjalo 23.540 gospodinjstev (Slika 11). Zamenjave so prikazane za vsako leto posebej (Menjave dobavitelja, 2016c).

Slika 11: Število zamenjav dobaviteljev zemeljskega plina 2010–2014

Vir: Menjave dobavitelja, 2016c.

4.5 Kazalnik koncentracije maloprodajnega trga

Kazalnik koncentracije maloprodajnega trga zemeljskega plina oziroma Herfindahl-Hirschmanov indeks (v nadaljevanju HHI) je med drugim eden od kazalnikov stopnje konkurenčnosti na trgu. Višjo konkurenčnost kažejo nižje vrednosti, nižjo konkurenčnost pa višje vrednosti, vrednosti HHI pa se gibljejo med 0 in 10.000. V Tabeli 10 je prikazana koncentracija maloprodajnega trga zemeljskega plina od leta 2010 do 2014 in iz nje je razvidno, da se je konkurenčnost trga izboljševala iz leta v leto, razen leta 2012, ko se je omenjena koncentracija nekoliko zvišala, vendar ne bistveno (Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2014).

Tabela 10: Kazalnik koncentracije maloprodajnega trga plina 2010–2014

Indeks	2010	2011	2012	2013	2014
HHI	4.969	4.035	4.186	3.551	3.485

Vir: Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2014.

SKLEP

Zakonodaja, ki ureja slovenski trg zemeljskega plina za gospodinjstva, je obsežna in zajema tako slovensko kot evropsko zakonodajo. Od pomembnejših zakonodajnih dokumentov v sklepu poudarjam Energetski zakon (EZ-1), saj je njegov poglavitni namen upoštevanje trajnostnega razvoja in zagotavljanje konkurenčne, varne, zanesljive in dostopne oskrbe z energijo in energetskimi storitvami. Predvsem pomena konkurenčnosti in dostopnosti sta se še posebej izrazito pokazala po vstopu podjetja Gen-I, d. o. o., na slovenski trg zemeljskega plina za gospodinjstva, saj so njegove konkurenčno nižje cene zemeljskega plina, te so posledično tudi omogočile večjo dostopnost do omenjenega energenta, spodbudile tako druge dobavitelje

zemeljskega plina, da so znižali cene plina, kot tudi gospodinjske odjemalce, da so prvič resno razmislili o zamenjavi dobavitelja.

Podjetje Gen-I, d. o. o., je z vstopom na trg zemeljskega plina za gospodinjstva leta 2012 lansiralo tudi blagovno znamko Poceni plin, ki se je izkazala za uspešno. V prvih 2 letih ji je namreč zaupanje izkazalo rekordno število gospodinjskih odjemalcev, nato pa še več.

Konkurenca podjetja Gen-I se je na njegove nizke cene zemeljskega plina za gospodinjstva pričakovano odzvala hitro in tudi sama znižala svoje cene. Gen-I je nato še bolj znižal cene plina in temu je sledila tudi konkurenca. Cene zemeljskega plina za gospodinjstva so nato nekoliko nihale navzgor in navzdol, na koncu obravnavanega obdobja 2010–2014 pa so bile še nižje od cen, ki jih je leta 2012 ponudil Gen-I, d. o. o.

Od vstopa podjetja Gen-I na slovenski trg zemeljskega plina za gospodinjstva septembra 2012 do decembra 2014 ni propadel noben dobavitelj na tem trgu, ponudbe zemeljskega plina prav tako ni opustil noben dobavitelj, se je pa v tem obdobju zgodila ena združitev. Podjetje Plinstal, d. d., se je združilo s podjetjem Enos, d. o. o., novonastalo podjetje pa se od marca 2014 imenujeta Enos, d. d. Ob tem je zanimivo tudi dejstvo, da so na trg zemeljskega plina za gospodinjstva leta 2013 vstopili še trije dobavitelji, in sicer ECE, d. o. o., Elektro energija, d. o. o., in Energija plus, d. o. o., ki pa v obravnavanem obdobju niso zavzeli pomembnejših tržnih deležev, saj so vsi trije manjši dobavitelji plina.

V obravnavanem obdobju je največji dobavitelj zemeljskega plina za gospodinjstva, podjetje Energetika Ljubljana, d. o. o., izgubil največji tržni delež med vsemi dobavitelji plina, podjetje Gen-I pa je medtem pridobilo velik tržni delež. Glede na cene zemeljskega plina in tržne deleže na obravnavanem trgu sklepam, da je podjetje Energetika Ljubljana izgubilo največ gospodinjskih odjemalcev prav zaradi visokih cen zemeljskega plina, podjetje Gen-I pa jih je prav zaradi nizkih cen največ pridobilo. Podjetje Gen-I, d. o. o., je torej z vstopom na slovenski trg zemeljskega plina za gospodinjstva pomembno vplivalo na konkurenčnost trga, znižanje cen plina drugih dobaviteljev tega energenta in predvsem na zavedanje gospodinjskih odjemalcev, da lahko s svobodno izbiro dobavitelja močno vplivajo na dogajanje na trgu zemeljskega plina.

LITERATURA IN VIRI

1. Šimac, J. (2012, 13. september). Plinski trg: začenja se vojna za gospodinjstva. *Finance*, str. 9.
2. Bratanič, J. (2012, 19. september). Začenja se cenovna vojna na trgu plina. *Dnevnik*, str. 1 in 3.
3. Informacija.asp?id_informacija=1078&id_meta_type=30&type_informacij=#zp_zam. Najdeno 11. marca 2013 na spletnem naslovu http://www.agen-rs.si/sl/informacija.asp?id_informacija=1078&id_meta_type=30&type_informacij=#zp_zam
4. 333. Najdeno 11. marca 2013 na spletnem naslovu <http://www.gen-i.si/novice-in-mediji/novice/333>
5. Zakonodaja. Najdeno 27. oktobra 2015a na spletnem naslovu <http://www.agen-rs.si/zakonodaja>
6. Energetski zakon (EZ-1). *Uradni list RS*, št. 17/2014.
7. Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES. *Uradni list EU*, št. 2009/73/ES.
8. Uredba (EU) št. 994/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Direktive Sveta 2004/67/ES. *Uradni list EU*, št. 994/2010.
9. Uredba (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005. *Uradni list EU*, št. 715/2009.
10. Uredba (ES) št. 713/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev. *Uradni list EU*, št. 713/2009.
11. Zemeljski plin. Najdeno 28. oktobra 2015b na spletnem naslovu <http://www.agen-rs.si/go/zemeljski-plin>
12. Zgodovina. Najdeno 2. novembra 2015 na spletnem naslovu <http://www.plinovodi.si/o-druzbi/zgodovina/>
13. Agencija za energijo. (2014). *Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014*. Maribor: Agencija za energijo.
14. Agencija za energijo. (2012). *Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2012*. Maribor: Agencija za energijo.
15. Agencija za energijo. (2013). *Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2013*. Maribor: Agencija za energijo.
16. Agencija za energijo. (2014). *Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014*. Maribor: Agencija za energijo.
17. Sloveniji se obeta lastna proizvodnja zemeljskega plina. Najdeno 6. novembra 2015 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/gospodarstvo/posel-in-denar/sloveniji-se-obeta-lastna-proizvodnja-zemeljskega-plina.html>

18. Zemeljski plin količine. Najdeno 06. novembra 2015 na spletnem naslovu <http://www.energetika-portal.si/statistika/statisticna-podrocja/zemeljski-plin-kolicine/>
19. Agencija za energijo. (2014). *Letno poročilo Agencije za energijo za leto 2014*. Maribor: Agencija za energijo.
20. Gen-I, d. o. o. (2006). *Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2006*. Krško: Gen-I, d. o. o.
21. Gen-I, d. o. o. (2010). *Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2010*. Krško: Gen-I, d. o. o.
22. Gen-I, d. o. o. (2011). *Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2011*. Krško: Gen-I, d. o. o.
23. Gen-I, d. o. o. (2012). *Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2012*. Krško: Gen-I, d. o. o.
24. Gen-I, d. o. o. (2013). *Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2013*. Krško: Gen-I, d. o. o.
25. Gen-I, d. o. o. (2014). *Letno poročilo skupine Gen-i in družbe Gen-I za poslovno leto 2014*. Krško: Gen-I, d. o. o.
26. Zakaj poceni plin. Najdeno 17. januarja 2016a na spletnem naslovu <http://www.poceniplin.si/za-dom/poceni-plin/zakaj-poceni-plin/>
27. Why use. Najdeno 17. januarja 2016b na spletnem naslovu <https://moj.gen-i.si/Info/Why-Use>
28. Agencija za energijo. (2015, december). *Podatki o delovanju trga z zemeljskim plinom v RS. Zbrani podatki Agencije za energijo* (interno gradivo). Maribor: Agencija za energijo.
29. Cenik plin. Najdeno 5. februarja 2016a na spletnem naslovu <http://www.energetika-lj.si/ceniki/cenik-plin>
30. Domplan new, energetika, distribucija zemeljskega plina, arhiv cenikov. Najdeno 5. februarja 2016 na spletnem naslovu http://www.domplan.si/DOMPLAN_NEW,,energetika,distr_zem_plina,arhiv_cenikov.htm
31. [Index.php?id=59&L=0%22](http://www.enos.si/index.php?id=59&L=0%22). Najdeno 5. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.enos.si/index.php?id=59&L=0%22>
32. Akt o metodologiji za obračunavanje omrežnine za distribucijski sistem zemeljskega plina. *Uradni list RS*, št. 28/2015.
33. Arhiv. Najdeno 18. januarja 2016c na spletnem naslovu <http://www.poceniplin.si/za-dom/cene-in-tarife/arhiv/>
34. Akcije. Najdeno 17. januarja 2016č na spletnem naslovu <http://www.poceniplin.si/za-dom/cene-in-tarife/akcije/>
35. Arhiv akcij. Najdeno 7. februarja 2016b na spletnem naslovu <http://www.energetika-lj.si/plin/arhiv-akcij>
36. Agencija za energijo. (2016, april). *Podatki o delovanju trga z zemeljskim plinom v RS. Zbrani podatki Agencije za energijo* (interno gradivo). Maribor: Agencija za energijo.
37. Enos, d. d. (2016a). *Obvestilo o pripojitvi* (interno gradivo). Jesenice: Enos, d. d.
38. Enos, d. d. (2016b). *Podatki iz arhiva cen zemeljskega plina* (interno gradivo). Jesenice: Enos, d. d.

39. Švigelj, M. (2015). Liberalisation of the natural gas market for households in Slovenia: Lessons learned. *Economic and social development* (str. 43). Varaždin: Varaždin development and entrepreneurship agency.
40. Obrazložitev računa². Najdeno 15. februarja 2016a na spletnem naslovu <http://www.agen-rs.si/obrazlozitev-racuna2>
41. Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1). *Uradni list RS*, št. 13/2011, 18/2011, 78/2011, 38/2012, 83/2012, 86/2014, 90/2015.
42. Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost. *Uradni list RS*, št. 141/2006, 52/2007, 120/2007, 21/2008, 123/2008, 105/2009, 27/2010, 104/2010, 110/2010, 82/2011, 106/2011, 108/2011, 102/2012, 54/2013, 85/2014, 95/2014.
43. Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. *Uradni list RS*, št. 43/2005, 47/2013.
44. Uredba o spremembi Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. *Uradni list RS*, št. 58/2005, 39/2010.
45. Uredba o spremembah in dopolnitvi Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. *Uradni list RS*, št. 87/2005.
46. Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. *Uradni list RS*, št. 20/2006, 78/2008.
47. Uredba o spremembi Uredbe o spremembi Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. *Uradni list RS*, št. 13/2011, 75/2011.
48. Uredba o spremembah Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. *Uradni list RS*, št. 1/2012.
49. Sklep o določitvi cene za enoto obremenitve okolja z emisijo ogljikovega dioksida za leto 2010. *Uradni list RS*, št. 114/2009.
50. Sklep o določitvi cene za enoto obremenitve okolja z emisijo ogljikovega dioksida. *Uradni list RS*, št. 110/2010, 79/2012, 102/2012, 79/2013.
51. Uredba o določitvi zneska trošarine za energente. *Uradni list RS*, št. 140/2006, 26/2010.
52. Uredba o spremembi Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente. *Uradni list RS*, št. 58/2009, 18/2010, 39/2010, 43/2010, 48/2010, 55/2010, 61/2010, 21/2011, 103/2012, 9/2014, 31/2014.
53. Uredba o spremembah Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente. *Uradni list RS*, št. 74/2010, 77/2010, 82/2010, 101/2010, 5/2011, 8/2011, 11/2011, 16/2011, 29/2011, 36/2011, 59/2011, 63/2011, 66/2011, 70/2011, 73/2011, 77/2011, 87/2011, 91/2011, 96/2011, 101/2011, 106/2011, 2/2012, 39/2012, 44/2012, 70/2012, 74/2012, 94/2012, 15/2013, 28/2013, 31/2013, 45/2013, 62/2013, 66/2013, 72/2013, 93/2013, 19/2014, 26/2014, 46/2014, 51/2014, 70/2014, 73/2014, 77/2014, 93/2014.
54. Uredba o zagotavljanju prihrankov energije pri končnih odjemalcih. *Uradni list RS*, št. 114/2009.
55. Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije pri končnih odjemalcih. *Uradni list RS*, št. 57/2011.
56. Akt o določitvi prispevkov za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije. *Uradni list RS*, št. 38/2014.

57. Akt o določitvi omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina na geografskem območju Občine Radovljica, Občine Slovenska Bistrica, Občine Komenda, Občine Vodice, Občine Beltinci, Občine Tržič, Občine Turnišče, Občine Slovenske Konjice in Občine Odranci. *Uradni list RS*, št. 95/2009.
58. Akt o določitvi omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina na geografskem območju Občine Radovljica, Občine Slovenska Bistrica, Občine Komenda, Občine Vodice, Občine Beltinci, Občine Tržič, Občine Turnišče, Občine Slovenske Konjice, Občine Gornja Radgona, Občine Cerklje na Gorenjskem in Občine Odranci. *Uradni list RS*, št. 109/2010.
59. Akt o določitvi omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina na geografskem območju občin Domžale, Trzin, Mengeš, Radovljica, Tržič, Beltinci, Odranci, Turnišče, Vodice, Komenda, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Gornja Radgona, Cerklje na Gorenjskem. *Uradni list RS*, št. 106/2011.
60. Akt o določitvi omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina na geografskem območju Občin Domžale, Trzin, Mengeš, Radovljica, Tržič, Beltinci, Odranci, Turnišče, Vodice, Komenda, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Gornja Radgona, Cerklje na Gorenjskem, Šenčur 3. ožje območje. *Uradni list RS*, št. 3/2013.
61. Kako zamenjam dobavitelja1. Najdeno 23. februarja 2016b na spletnem naslovu <http://www.agen-rs.si/kako-zamenjam-dobavitelja1>
62. Menjave dobavitelja. Najdeno 1. marca 2016c na spletnem naslovu <http://www.agen-rs.si/menjave-dobavitelja>